

Paneurópska vysoká škola, Fakulta práva

EURÓPSKA TRADÍCIA V MEDZINÁRODNOM PRÁVE: UPLATŇOVANIE ĽUDSKÝCH PRÁV

Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie

**EURÓPSKA TRADÍCIA V MEDZINÁRODNOM PRÁVE:
UPLATŇOVANIE ĽUDSKÝCH PRÁV**

medzinárodnej vedeckej konferencie

6. – 7. máj 2016

Paneurópska vysoká škola, Fakulta práva, Bratislava

BRATISLAVA 2016

ЯКІ ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛОЖЕНЬ НОВОГО ЗАКОМУ УКРАЇНИ «ПРО ДЕРЖАВНУ СЛУЖБУ» ПРО ПРИТЯГНЕННЯ ДО ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Луценко О. Є.

*кандидат юридичних наук, асистент кафедри трудового права
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
м. Харків, Україна*

Невід'ємною складовою стратегічних перетворень, започаткованих в Україні, є наближення державної служби до європейських принципів, які висуваються до країн-кандидатів на вступ до ЄС, а також принципів «належного врядування», які закріплені рішеннями Ради Європи. У затвердженій Кабінетом Міністрів України Стратегії реформування державної служби та служби в органах місцевого самоврядування в Україні на період до 2017 року [1], визначено, що сучасний стан розвитку державної служби вимагає нормативно-правового удосконалення та актуалізації положень законодавства щодо: запобігання проявам корупції серед державних службовців; чіткого і прозорого механізму відповідальності державних службовців за порушення вимог законодавства, невиконання чи неналежне виконання своїх обов'язків та ін.

Для реалізації намічених напрямів реформування державної служби України першочерговим завданням було поставлено розроблення та прийняття нового Закону України «Про державну службу» (набрав чинності з 01.05.2016 р.) [2]. Цей Закон містить низку новел у порівнянні із Законом України «Про державну службу» від 16.12.1993 р., № 3723-XII [3], зокрема, щодо притягнення до дисциплінарної відповідальності.

Новий Закон України «Про державну службу» від 10 грудня 2015 р. [2] містить окремий розділ (розділ VIII) присвячений питанням дисциплінарної та матеріальної відповідальності державних службовців, але цей розділ не позбавлений недоліків.

Указаний Закон [2] у ч. 1 ст. 64 встановлює три юридичних підстави для притягнення державного службовця до дисциплінарної відповідальності: (1) невиконання або неналежне виконання посадових обов'язків, визначених цим Законом та іншими нормативно-правовими актами у сфері державної служби, посадовою інструкцією, (2) порушення правил етичної поведінки та (3) інше порушення службової дисципліни. Проте такий підхід не узгоджується із ч. 1 ст. 65 цього Закону, де надається дефініція поняття дисциплінарного проступку – протиправна винна дія або бездіяльність чи прийняття рішення, що полягає у невиконанні або неналежному виконанні державним службовцем своїх посадових обов'язків та інших вимог, встановлених цим Законом та іншими нормативно-правовими актами, за яке до нього може бути застосоване дисциплінарне стягнення. Порівнявши зміст норми ч. 1 ст. 64 та ч. 1 ст. 65 Закону, можна констатувати, що ними встановлено два різних підходи до визначення підстави притягнення державного службовця до дисциплінарної відповідальності. Адже згідно із ч. 1 ст. 64, окрім невиконання або неналежного виконання посадових

обов'язків (тобто дисциплінарного проступку) підставою до притягнення до дисциплінарної відповідальності є ще (а) порушення правил етичної поведінки та (б) інше порушення службової дисципліни. Порушення правил етичної поведінки відповідно до п. 2 ч. 2 ст. 65 Закону є одним із видів дисциплінарного проступку, тому відокремлення цього порушення від дисциплінарного проступку суперечить змісту поняття дисциплінарного проступку та його видам, що встановлені у ст. 65 цього Закону. Порушенням службової дисципліни, на наше переконання, є: (1) скоєння кримінальних, адміністративних правопорушень чи дисциплінарних проступків, (2) знищення або втрата службових документів, доручених або охоронюваних матеріальних цінностей, (3) вчинення діянь, які порушують права і свободи громадян, а також (4) події, які сталися за участю державного службовця і можуть викликати суспільний резонанс. Виходячи із такої позиції, порушення службової дисципліни може стати підставою не лише для притягнення до дисциплінарної, але й до адміністративної чи кримінальної відповідальності. Тому видається за доцільне виключити ч. 1 ст. 64 із Закону, оскільки фактичною підставою для притягнення до дисциплінарної відповідальності державного службовця є вчинення певного дисциплінарного проступку, вичерпний перелік яких визначено у ст. 65 Закону.

Відповідно до ч. 1 ст. 72 Закону [2] на час здійснення дисциплінарного провадження державний службовець може бути відсторонений від виконання посадових обов'язків. Тривалість відсторонення державного службовця від виконання посадових обов'язків не може перевищувати часу дисциплінарного провадження (ч. 3). Проте дисциплінарне провадження складається із певних стадій: (а) його порушення, (б) службове розслідування, (в) розгляд дисциплінарної справи й винесення по ній рішення, (г) виконання рішення по справі, (д) перегляд його за скаргою (як факультативна стадія), а тому строк такого відсторонення може бути тривалим. Але незважаючи на це, державний службовець зобов'язаний перебувати на робочому місці відповідно до правил внутрішнього службового розпорядку та сприяти здійсненню дисциплінарного провадження (ч. 5). Крім цього, протягом усього строку відсторонення державному службовцю не виплачується заробітна плата, а лише у разі закриття дисциплінарного провадження без притягнення державного службовця до дисциплінарної відповідальності йому буде оплачено у розмірі середньої заробітної плати час відсторонення від виконання посадових обов'язків в установленому порядку.

Законодавець спробував визначити окрему підставу, за якою службовець обов'язково повинен бути відсторонений від виконання посадових обов'язків. Так, встановлено, що невиконання або неналежне виконання посадових обов'язків, що могло призвести або призвело до людських жертв, заподіяло значну матеріальну чи моральну шкоду фізичним або юридичним особам, державі, територіальній громаді, є підставою для відсторонення державного службовця від виконання посадових обов'язків (ч. 2 ст. 72). Указане положення за своїм змістом нагадує припис ч. 1 ст. 71 Закону, який стосується випадків обов'язкового проведення службового розслідування. Тому на перший погляд видається, що законодавець хотів передбачити окремою підставою для відсто-

решення ті випадки, за яких обов'язково має проводитися службове розслідування. Проте це лише на перший погляд, адже ч. 1 ст. 71 та ч. 2 ст. 72 цього Закону суттєво відрізняються, зокрема: (1) настання значних матеріальних збитків, людські жертви у ч. 1 ст. 71 пов'язуються із перевищенням повноважень, тоді як у ст. 72 виникнення вказаних наслідків пов'язано із невиконанням чи неналежним виконанням посадових обов'язків; (2) за ч. 1 ст. 71 вказані наслідки з неминучістю настали, тоді як за ст. 72 ці наслідки могли і не настати. Таким чином, незрозумілим є призначення ч. 2 ст. 72, адже у ч. 1 цієї ж статті визначено, що на весь час здійснення дисциплінарного провадження державний службовець може бути відсторонений, а, отже, і на час проведення службового розслідування.

Таким чином, прийняття нового Закону України «Про державну службу» має важливе значення для реалізації намічених напрямів реформування системи державної служби в Україні, з метою наближення державної служби до європейських принципів, які висуваються до країн-кандидатів на вступ до ЄС, але все ж залишається чимало проблем, зокрема, щодо реалізації на практиці деяких положень цього Закону, які мають певні недоліки та суперечності. Тому вищенаведений аналіз спрямований на вдосконалення правового регулювання деяких питань притягнення державних службовців до дисциплінарної відповідальності, зокрема, стосовно визначення підстави притягнення державних службовців до дисциплінарної відповідальності та їх відстороненню від виконання посадових обов'язків.

Література:

1. Про схвалення Стратегії реформування державної служби та служби в органах місцевого самоврядування в Україні на період до 2017 року та затвердження плану заходів щодо її реалізації: розпорядж. Кабінету Міністрів України від 18 березня 2015 р., № 227-р // Офіц. вісн. України. – 2015. – № 24. – Ст. 680.
2. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р., № 889-VIII // Відом. Верхов. Ради України. – 2016. – № 4. – Ст. 43.
3. Про державну службу: Закон України від 16.12.1993 р., № 3723-XII // Відом. Верхов. Ради України. – 1993. – № 52. – Ст. 490.